

Hakija T

Asia Tietokoneohjelman suoja

Annettu 15.1.2019

Tiivistelmä *Tietokoneohjelmiston graafinen käyttöliittymä ei ylittänyt teoskynnystä. Ohjelmiston taustalla olevat toimintaperiaatteet ja -tavat kuten mittaus- ja kirjausmenetelmät tai täyttövalikoiden ja esitettävien tilastojen sisällön luonne, tietojen syöttämis-, poistamis- tai esitystapa, palvelun maksutapa tai sen saatavuus verkkopalvelussa eivät olleet tekijänoikeudella suojattavissa.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

1. T on pyytänyt tekijänoikeusneuvoston lausuntoa tietokoneohjelmiin liittyvistä tekijänoikeuskysymyksistä. Hakija on luonut Sulamo-nimisen tietokoneohjelman, joka on käytettävissä maksullisena internetpalveluna. Kyseessä on helppokäyttöinen laihdutusohjelma kaikille laihduttajille. Laihdutusohjelman avulla palvelun ostanut käyttäjä voi seurata laihdutusohjelman toteutumista joko yksinkertaisilla mittareilla tai monipuolisilla tilastoilla ja analyyseillä. Ohjelman runsas sisältö tarjoaa muun ohessa ruoka-, liikunta- mittaus- ja kehonkoostumuspäiväkirjat, ruokatietokannan, ruokareseptejä sekä laihdutusblogit.
2. Hakijan mukaan Miinus-tietokoneohjelma on M:n tekemä kopio Sulamo-tietokoneohjelmasta, sisältäen Sulamon persoonallisen ja yksilöivän ulkoasun, ilmeen, esitystavan, valikot, tekstejä, värimaailman, kuvia ja muuta. Hakijan mukaan valtaosa Miinus-palvelusta perustuu Sulamosta kopioituun sisältöön ja ratkaisuihin. Hakijan arvion mukaan tietokoneohjelmissa on samankaltaisuutta vähintään 90%.
3. Lausuntoa on pyydetty seuraavista asioista:
  - 1) Minkälainen tekijänoikeuslain säännösten mukainen suoja Sulamo-tietokoneohjelmalla on?
  - 2) Millä tavoin Sulamo-tietokoneohjelma ylittää teoskynnyksen?
  - 3) Onko tekijänoikeuden haltija T vai hänen täysin omistamansa yritys?
  - 4) Onko hakijalla oikeus vaatia korvauksia M:ltä ja vaatia Miinus-tietokoneohjelmaa viipymättä hävitettäväksi?
4. Hakija on toimittanut tekijänoikeusneuvostolle lausuntopyynnössä tarkoitettua luomastaan ohjelmasta lausuntopyynnön mukana 44 kuvaliitettä pääosin luomansa ohjelmiston graafisesta käyttöliittymästä, jota

on verrattu Miinus-ohjelman käyttöliittymäkuviin. Lisäksi hän on toimittanut hyperlinkin kyseessä olevien kahden ohjelmiston vertailuvideossa, jonka tarkoituksena on hakijan mukaan antaa pohja lausuntopyyntöön ja sen kuvaliitteiden tarkasteluun. Hakija ei ole toimittanut kummankaan ohjelmiston lähdekoodia missään muodossa.

VASTINE

5. M on antanut vastineen ja kiistää, että hän itse tai yhtiönsä olisi kopioinut luvatta mitään hakijan tai yhtiönsä tekijänoikeussuojan alaista asiaa. Teoksen osana ei voi olla yleinen painonpudotuksen terminologia, yleisesti saatavilla oleva graafinen käyttöliittymä tai julkista tietoa olevat elintarviketiedot. Mikäli teoskynnys ei täyty, ei tuotteella myöskään ole tekijänoikeussuojaa. Vaikka kyseessä olisi hakijan ohjelman osalta teos, tekijänoikeus suojaa ohjelman esiintymismuodon muttei ohjelman sisältöä.
6. Vastineenantajaa kiinnosti hakijan palvelun taustalla oleva yleinen liikeidea. Hän teki sopimuksen erään yrityksen kanssa kilpailevan ohjelman koodaamisesta, graafisen ilmeen hänen palvelunsa verkkosivuille teki erään toisen yrityksen graafikko. Kummankin ohjelman palvelun samankaltaisuus on ilmeistä koska kaikki vastaavat palvelut toimivat samalla tavalla: merkitään syödyt kalorit ja liikunnat, joiden perusteella ohjelma laskee henkilökohtaisten arvojen mukaan kaloritarpeen ja esittää sen graafina käyttöliittymässä. Vastaavia palveluja löytyy useita verkossa ja vastaavia ohjelmia on runsaasti markkinoilla.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

7. Tekijänoikeusneuvosto toteaa, että sen tekijänoikeuslain (TekijäL) 55 §:ään perustuvaan toimivaltaan kuuluu ainoastaan lausuntojen antaminen tekijänoikeuslain tulkinnasta. Tekijänoikeusneuvosto ei voi toimivaltansa puitteissa ottaa kantaa näyttö- tai todistelukysymyksiin tai arvioida sopimusten sisältöä tai tulkintaa. Myöskään sen arvioiminen, onko asiassa tapahtunut rikoslaisissa mainittu rikos vai ei, ei kuulu tekijänoikeusneuvoston toimivaltaan.
8. Muutoin tekijänoikeusneuvosto esittää lausuntonaan seuraavan.

Teoksen käsitteestä ja tekijänoikeudesta

9. Tekijänoikeuslain (404/1961) 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on teokseen tekijänoikeus. Pykälän 2 momentin mukaan tietokoneohjelmaa suojataan kirjallisena teoksena.

10. Teoksella tekijänoikeudellisessa merkityksessä tarkoitetaan henkisen luomistyön tuotetta. Kirjallinen tai taiteellinen tuote on tekijänoikeudella suojattu, jos sitä voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tällöin se niin sanotusti ylittää teoskynnyksen eli yltää teostasoon. Teoskynnyksen ylittyminen harkitaan tapauskohtaisesti. Myös teoksen osan on itsenäistä tekijänoikeussuojaa saadakseen yllettävä teostasoon.
11. Tekijänoikeudella ei anneta yksinoikeutta ideoihin ja yleisiin periaatteisiin, vaan niiden teoksessa ilmenevään omaperäiseen ja luovaan ilmenemismuotoon. Samoin tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi teoksen aihe, aiheen käsittelyä ohjaava metodi sekä teoksen sisältämät tiedot sellaisenaan.
12. Tekijänoikeuden sisällöstä säädetään tekijänoikeuslain 2 ja 3 §:ssä. Tekijän taloudellisista oikeuksista säädetään lain 2 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tekijänoikeus tuottaa, tekijänoikeuslain 2 luvussa säädetyin rajoituksin, yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin, muuttamattomana tai muutettuna, käännökseenä tai muunnelmana, toisessa kirjallisuus- tai taidelajissa taikka toista tekotapaa käyttäen. Pykälän 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa. Pykälän 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti. Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään lain 3 §:ssä.
13. Tietokoneohjelmiin sovellettuna yksinoikeus kappaleiden valmistamiseen merkitsee sitä, että esimerkiksi ohjelman tallentaminen tietokoneen muistiin tai tietovälineelle edellyttää ohjelman oikeudenhaltijan lupaa. Yleisön saataviin saattamisen oikeus merkitsee oikeutta päättää ohjelmien kappaleiden myynnistä, vuokrauksesta, lainauksesta ja muusta levittämisestä yleisön keskuuteen.
14. Tekijänoikeuslain 4 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on kääntänyt teoksen tai muunnellut sitä tai saattanut sen muuhun kirjallisuus- tai taidelajiin, on tekijänoikeus teokseen tässä muunnellussa muodossa. Myös muuntelijan suorituksen on suojaa saadakseen osoitettava omaperäisyyttä. Muuntelijan tekijänoikeus muunnelmaan ei rajoita tekijänoikeutta alkuperäiseen teokseen. Lain 4 §:n 2 momentissa puolestaan säädetään, että jos joku teosta vapaasti muuttaen on saanut aikaan uuden ja itsenäisen teoksen, ei hänen tekijänoikeutensa riipu tekijänoikeudesta alkuperäisteokseen.
15. Tekijänoikeus syntyy aina lähtökohtaisesti teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tietokoneohjelman tekijänä pidetään ohjelman toteuttamiseen tähtäävän, eri ratkaisuvaihtoehtojen harkinnan ja valinnan tehnyttä henkilöä (systeemin suunnittelija) tai varsinaisen ohjelmointityön tehnyttä henkilöä (ohjelmoija) taikka molempia.

16. Teos, kuten tietokoneohjelma, voidaan luoda myös useiden henkilöiden yhteistyönä. Tällainen useiden tekijöiden luovista panoksista muodostuva teos voi olla joko yhteisteos tai yhteenliitetty teos. Yhteisteoksesta säädetään tekijänoikeuslain 6 §:ssä. Sen mukaan kahden tai useamman tekijän yhdessä luomaan teokseen, jossa tekijöiden osuudet eivät muodosta itsenäisiä teoksia, on tekijöillä tekijänoikeus yhteisesti. Kullakin heistä on kuitenkin valta vaatimusten esittämiseen oikeuden loukkauksen johdosta. Yhteenliitetty teos on kyseessä silloin, kun tekijöiden panokset kokonaisuudesta ovat toisistaan erotettavissa. Tällöin kukin tekijöistä määrää muista riippumatta omasta osuudestaan. Tekijänoikeuslaissa ei ole yhteenliitettyjä teoksia koskevaa erityissäännöstä. Kokoomateoksesta säädetään tekijänoikeuslain 5§:ssä.
17. Tekijä voi luovuttaa tekijänoikeuslain 2 §:n mukaiset taloudelliset oikeutensa ja tietyin rajoituksin siirtää myös tekijänoikeuslain 3 §:n mukaiset moraaliset oikeutensa teokseen toiselle, esimerkiksi oikeushenkilölle. Tekijänoikeuslain 27—29 §:ssä on yleisiä säännöksiä tekijänoikeuden luovutuksesta. Niiden lisäksi tietokoneohjelmaa koskee tekijänoikeuslain 40 b §:n säännös, jonka mukaan tekijänoikeus työ- tai virkasuhteessa luotuun tietokoneohjelmaan ja siihen välittömästi liittyvään teokseen siirtyy työnantajalle, jollei toisin ole sovittu (tekijänoikeuslain 27 §:n 3 momentti).
18. Lain esitöiden mukaan tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja siihen välittömästi liittyvään teokseen siirtyy työnantajalle 40 b §:n säännöksen mukaisesti vain silloin, kun kyseessä on työ- tai virkasuhteesta johtuvien työtehtävien täyttäminen. Oikeuksien siirtyminen käsittää 2 §:n mukaiset taloudelliset oikeudet, ja se pysyy voimassa myös työ- tai virkasuhteen päätyttyä. (Hallituksen esitys eduskunnalle 161/1990 vp., s. 53—54) Jos siis työntekijä luo tietokoneohjelman tai osallistuu tietokoneohjelman luomiseen erillisestä toimeksiannosta normaalin toimenkuvansa ulkopuolella, oikeudet eivät siirry työnantajalle lain säännöksen nojalla, vaan ainoastaan erillisellä sopimuksella.
19. Tekijänoikeuslain 43 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan tekijänoikeus on voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän tai, jos kysymys on lain 6 §:ssä tarkoitetusta yhteisteoksesta, viimeksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta.

Tietokoneohjelmasta teoksena

20. Tietokoneohjelmien suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY (kodifioitu toisinto 2009/24/EY) johdanto-osan mukaan direktiivissä tietokoneohjelmalla tarkoitetaan missä tahansa muodossa olevaa ohjelmaa, laitteistoon sisältyvät ohjelmat mukaan lukien. Käsité sisältää myös tietokoneohjelman kehittämiseen tähtäävän valmistelevan suunnittelutyön, jos valmisteleva työ on luonteeltaan sellaista, että sen tuloksena voi myöhemmässä vaiheessa olla tietokoneohjelma. Direktiivin mukaan ainoastaan tietokoneohjelman

ilmaisumuotoa suojataan. Ideat ja periaatteet, jotka sisältyvät ohjelman eri osiin, kuten ohjelman logiikkaan ja algoritmeihin, eivät saa direktiivin mukaista tekijänoikeudellista suojaa.

21. Euroopan unionin tuomioistuin on todennut tekijänoikeussuojasta yleisesti: tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan ratkaisussa C-5/08 (Infopaq), että 11 sanasta koostuva ilmaisu voi saada tekijänoikeussuojaa, jos ilmaisu on omaperäinen, tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Euroopan unionin tuomioistuin katsoi 1.12.2011 antamassaan ratkaisussa C-145/10 (Painer), että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.
22. Kotimaisessa lainvalmisteluaineistossa tietokoneohjelmaa on luonnehdittu siten, että se on tietojenkäsittelytehtävän esitys sarjana käskyjä, jotka tietokoneen keskussuoritin noutaa keskusmuistista ja suorittaa (Komiteanmietintö 1987:8, s. 41). Tietokoneohjelmaa voi luonnehtia joukoksi käskyjä, jotka saavat tietokoneen suorittamaan halutun toiminnan (Komiteanmietintö 1987:8, s. 50).
23. Lainvalmisteluaineiston mukaan tekijänoikeudella suojataan vain sellaisia tietokoneohjelmia, joita voidaan pitää teoksina. Teoksena pidettävässä tietokoneohjelmassa ilmenee sen tekijän luova ja omaperäinen panos. Luovuus ja omaperäisyys ilmenee ensi sijassa ohjelmoijan tekemissä valinnoissa eri ratkaisuvaihtoehtojen välillä. Jos tietojenkäsittelyongelmaan on olemassa ainoastaan yksi ratkaisu, johon päädytään mekaanisesti ulkoisten tekijöiden sanelemana, ei ohjelma ilmennä ohjelmoitsijan omaperäistä luovaa panosta eikä siten ylitä teoskynnystä. Teostasoon eivät yllä myöskään yksinkertaiset ohjelmat, jotka koostuvat sarjasta alan ammattilaiselle lähinnä itsestään selviä toimia, eivätkä yleisesti käytetyt ratkaisut (Komiteanmietintö 1987:8, s. 177). Yleensä kuitenkin tietojenkäsittelyongelmaan on useita ohjelmallisia ratkaisuja (Hallituksen esitys 161/1990 vp., s. 50).
24. Tietokoneohjelman perustana olevat algoritmit, periaatteet ja ideat eivät ole suojattuja sellaisinaan. Niitä saa kuka tahansa käyttää omassa ohjelmassaan (Komiteanmietintö 1987:8, s. 177–178). Suoja kohdistuu ohjelmaan sinänsä, ei ideoihin. Suojan ulkopuolelle jäävät myös tietokoneohjelman perustana oleva systeemi ja logiikka. Tietokoneohjelman arvokkain ja eniten luovuutta osoittava osa voi joskus olla ohjelman perustana oleva systeemi-idea. Yleisten periaatteiden mukaan sitä ei kuitenkaan suojata tekijänoikeudella. Rajoitettua suojaa ideoille antavat muun muassa liikesalaisuuksia koskevat säännökset (Hallituksen esitys 161/1990 vp., s. 16–17 ja 50).
25. Tekijänoikeudella suojataan tietokoneohjelmaa riippumatta siitä, missä muodossa tai minkälaisella alustalla se ilmenee. Siten sekä alkukieliset että konekieliset ohjelmat ovat suojattuja. Alkukielinen ohjelma voi olla esimerkiksi painettu kirjaan tai muutoin graafisesti reprodusoitu ja

konekielinen ohjelma tallennettuna esimerkiksi levykkeelle tai integroidulle piirille (Hallituksen esitys 161/1990 vp., s. 50).

26. Laillisesti hankitun tietokoneohjelman käyttöoikeudesta on otettu säännökset tekijänoikeuslain 25 j ja 25 k §:ään. Vastaavat säännökset sisältyvät myös tietokoneohjelmien suojasta annettuun direktiiviin. Tietokoneohjelman käyttöoikeuden sisältö ja laajuus voidaan määritellä ohjelman oikeudenhaltijan ja käyttäjän välisellä sopimuksella. Tekijänoikeuslain 25 j §:n 2 ja 3 momentin sekä 25 k §:n mukaista tietokoneohjelman käyttöä ei kuitenkaan voida rajoittaa sopimuksella.
27. Laillisesti hankitusta tietokoneohjelmasta saa 25 j §:n 1 momentin mukaan valmistaa ohjelman käytön edellyttämät kappaleet sekä tehdä ohjelmaan käytön edellyttämät muutokset ja virheiden korjaukset. Laillinen käyttäjä saa 2 momentin mukaan valmistaa ohjelmasta käytön kannalta tarpeellisen varmuuskappaleen. Lisäksi hän saa 3 momentin mukaan ohjelman tietokoneen muistiin lukemisen tai ohjelman näyttämisen, ajamisen, siirtämisen tai tallentamisen yhteydessä tarkastella, tutkia tai kokeilla tietokoneohjelman toimintaa niiden ideoitten ja periaatteiden selvittämiseksi, jotka ovat ohjelman osan perustana.
28. Sopimuksella ei voida rajoittaa 2 ja 3 momentin mukaista käyttöä. Sopimuksella ei voida myöskään rajoittaa sellaista 25 k §:ssä sallittua ohjelman koodin kopioimista ja sen muodon kääntämistä, joiden avulla voidaan saavuttaa yhteentoimivuus itsenäisesti luodun tietokoneohjelman ja muiden ohjelmien välillä, jos nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä sellaisten tietojen hankkimiseksi.

Tietokoneohjelmia koskevaa oikeuskäytäntöä

29. Euroopan unionin tuomioistuimen 2.5.2012 antamassa ratkaisussa C-406/10 (SAS Institute Inc.) todettiin, ettei tietokoneohjelman toiminnallisuus eikä tietokoneohjelman yhteydessä tiettyjen sen toimintojen hyödyntämiseksi käytetty ohjelmointikieli tai datatiedostomuoto ole kyseisen ohjelman ilmaisumuoto eikä niitä sellaisena suojata tekijänoikeudella. 22.12.2010 annetussa ratkaisussa C-393/09 (BSA) todettiin, että graafinen käyttöliittymä ei ole tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tietokoneohjelman ilmaisumuoto, eikä se voi saada tietokoneohjelmia koskevaa tekijänoikeussuojaa. Graafinen käyttöliittymä voi kuitenkin saada tekijänoikeussuojaa teoksena tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY perusteella, jos se on tekijänsä henkinen luomus.
30. Tietokoneohjelmia koskevasta suomalaisesta oikeuskäytännöstä voidaan mainita korkeimman oikeuden ennakkoratkaisu KKO 1996:43. Asiassa oli kyse siitä, että ATK-alalla toimivan osakeyhtiön toimitusjohtaja oli yhtiön

palveluksessa ollessaan luonut tietokoneohjelmiston. Kun yhtiön tavanomaiseen toimintaan oli kuulunut tietokoneohjelmistojen myynti ja toimitusjohtajan tehtävänä yhtiössä oli ollut ohjelmiston luominen, tekijänoikeus tietokoneohjelmistoon oli taloudellisten oikeuksien osalta siirtynyt yhtiölle.

31. Korkein oikeus ei katsonut ohjelmiston tekijänoikeuslain vastaiseksi käyttämiseksi sitä, että toimitusjohtaja oli luovuttanut ohjelmiston lähdekoodin eli alkukielisen kappaleen toiselle saman alan yritykselle ohjelmistokappaleiden valmistusta ja levitystä varten. Luovuttaessaan tietokoneohjelmien lähdekieliset koodit edustamansa yhtiön puolesta toiselle yritykselle käytettäväksi uusien kappaleiden valmistukseen ja levitykseen toimitusjohtaja ei ollut valmistanut teoksesta kappaleita tai saattanut teosta yleisön saataviin levittämällä sen kappaleita yleisön keskuuteen taikka muutoin tekijänoikeuslain 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttänyt teosta. Toimitusjohtaja ei siten ollut loukannut edustamalleen yhtiölle kuuluvaa tekijänoikeutta tietokoneohjelmiin. Hän oli kuitenkin osakeyhtiölain 15 luvun 1 §:n nojalla velvollinen korvaamaan osakeyhtiölle aiheuttamansa vahingon.
32. KKO:n ratkaisu 2003:88 ei koske varsinaisesti tässä tapauksessa esitettyä tilannetta. Tapauksessa oli kyse ohjelmistovalmistajien liikkeelle laskemien ohjelmistotuotteiden edelleen myynnistä ja levitysoikeuden raukeamisesta.
33. Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt tietokoneohjelmiin liittyviä tekijänoikeuskysymyksiä useissa lausunnoissaan.
34. Lausunnossa TN 1996:3 tekijänoikeusneuvosto katsoi, ettei tietokoneohjelmalla tehdyn tarjouslaskenta- ja laskutusohjelmasonvelluksen osa ollut riittävän omaperäinen ja itsenäinen saavuttaakseen teostason. Kyseessä oleva käskysarja oli muodostettu lähinnä käyttöohjekirjan mukaisesti tietokoneohjelman ominaisuuksia hyödyntäen. Tietojenkäsittelyongelman ratkaisemiseksi tehdyt valinnat eivät osoittaneet sellaista luovuutta ja omaperäisyyttä, etteikö joku toinen olisi voinut päätyä samantyyppiseen lopputulokseen käyttäessään samaa tietokoneohjelmaa kyseessä olevan tietojenkäsittelyongelman ratkaisemiseksi. Tietojenkäsittelyongelman ratkaisussa tehdyt määrittelyt olivat neuvoston mukaan pikemminkin lopputuloksen sanelemia ja siten osoitus lähinnä tietojenkäsittelyongelman mekaanisesta ratkaisemisesta.
35. Lausunnossa TN 1997:12 tekijänoikeusneuvosto katsoi kirjalliseksi teokseksi tietokoneohjelman, joka oli toteutettu leipomotuotteiden valmistusta ohjaavan logiikkalaitteen ohjelmointikielellä ja jonka avulla sovitettiin yhteen leipomotuotteiden valmistuslinjaan kuuluvien laitteiden toiminnot ja ohjattiin tuotantolinjaa. Ohjelma sisälsi 140 käskyriviä eli kuusi A4-kokoista sivua.

36. Lausunnossa TN 2003:10 oli kyse sähkön-, veden-, kaasun- ja lämmönjakelua ohjaavien tietokoneohjelmien suojasta. Ohjelmien lähdekoodien pituus vaihteli sadasta kahteensataan riviin. Kussakin tapauksessa oli kyse pienen tietojenkäsittelyongelman ratkaisusta toisistaan poikkeavissa ympäristöissä. Kukaan ohjelmista oli selkeästi luovan työn tulos, joka oli vaatinut tekijältään mahdollisesti useamman päivän työpanoksen. Tekijänoikeusneuvosto katsoi, että sille toimitetut lähdekoodit olivat siinä määrin itsenäisiä ja omaperäisiä, että ne saivat tekijänoikeussuojaa tietokoneohjelmina tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla.
37. Lausunnossa TN 2005:7 käsiteltiin yksittäisen tietokoneohjelman teostasoa sekä yleisemmin teostasoon yltäneiden tietokoneohjelmien suojaa. Kyseessä olevan ohjelman koodissa oli ratkaisuja joita ei löydy suoraan perusoppikirjoista eikä toinen saman tai vastaavan ohjelmointitehtävän ratkaisu sisältäisi ilmiänsä ja tyyliään täsmälleen samassa muodossa ja ilmiänsä olevia ratkaisuja.
38. Lausunnossa TN 2006:5 käsiteltiin pääasiallisesti kahden tietokoneohjelman samankaltaisuutta kummankin ollessa siinä määrin tekijänsä tai tekijöittensä henkisen luomistyön itsenäisiä ja omaperäisiä tuloksia että ne ylsivät teostasoon ja nauttivat siten suojaa tekijänoikeuslain 1 §:n nojalla.
39. Lausunnossa TN 2006:12 vertailtiin ensisijaisesti kahden eri tietokoneohjelman samankaltaisuutta.

Lausuntopyynnössä tarkoitettu aineisto

40. Tekijänoikeusneuvostolla ei ole ollut käytettävissä kummankaan ohjelmiston lähdekoodia. Hakija on ilmoittanut, ettei lähdekoodeja ole tarvetta vertailla. Lounais-Suomen poliisilaitos on lausuntopyynnössä mainittujen ohjelmistojen osalta 9.7.2018 päättänyt esitutinnan, koska esitutkinnassa on selvinnyt, ettei rikosta ole tehty.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

41. Vastauksena **ensimmäiseen kysymykseen** tekijänoikeusneuvosto toteaa, että tietokoneohjelmien tekijänoikeudellisen suojan edellytyksiä ja sisältöä yleisellä tasolla on selostettu yksityiskohtaisesti edellä kohdissa 9-28. Tekijänoikeuksiin kuuluvien taloudellisten oikeuksien keskeinen sisältö on selostettu kohdissa 12-13 ja kohdassa 12 on myös viitattu tekijän moraalisiin oikeuksiin. Mikäli on kyse tietokoneohjelman muunnelmasta, soveltuvat siihen edellä kohdassa 14 mainitut säännökset.
42. Vastauksena **toiseen kysymykseen** tekijänoikeusneuvosto toteaa, ettei sillä ole ollut käytettävissään Sulamo-tietokoneohjelman lähdekoodia. Tekijänoikeusneuvosto ei siksi ota kantaa siihen, ylittääkö ja mahdollisesti

miten Sulamo-tietokoneohjelma teoskynnyksen. Siitä, miten tietokoneohjelma ylittää teoskynnyksen yleisemmin, on selostettu edellä kohdissa 21-23.

43. **Kolmannen kysymyksen** osalta tekijänoikeus syntyy aina lähtökohtaisesti teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tietokoneohjelman tekijänä pidetään ohjelman toteuttamiseen tähtäävän, eri ratkaisuvaihtoehtojen harkinnan ja valinnan tehnyttä henkilöä (systeeminsuunnittelija) tai varsinaisen ohjelmointityön tehnyttä henkilöä (ohjelmoija) taikka molempia. Tekijänoikeus tietokoneohjelmaan ja siihen välittömästi liittyvään teokseen siirtyy työnantajalle 40 b §:n säännöksen mukaisesti silloin, kun kyseessä on työ- tai virkasuhteesta johtuvien työtehtävien täyttäminen. Oikeuksien siirtyminen käsittää 2 §:n mukaiset taloudelliset oikeudet, ja se pysyy voimassa myös työ- tai virkasuhteen päätyttyä (Hallituksen esitys eduskunnalle 161/1990 vp, s. 53 - 54).
44. Jos työntekijä luo ohjelman tai osallistuu ohjelman luomiseen erillisestä toimeksiannosta normaalin toimenkuvansa ulkopuolella, oikeudet eivät siirry työnantajalle lain säännöksen nojalla, vaan ainoastaan erillisellä sopimuksella. Mikäli kysymys ei ole työsuhteesta olevasta työntekijästä, soveltuu lähtökohtaisesti edellä kohdassa 15 mainittu ja mahdollisten sopimusten ja oikeuksien siirrosta edellä kohdassa 17 mainittu. Näiden seikkojen selvittäminen on sekä näyttö- että mahdollisten sopimusten osalta niiden tulkintakysymys, joista tekijänoikeusneuvosto ei anna tapauksessa lausuntoa.
45. **Neljännän kysymyksen** osalta vastaus riippuu siitä, onko jälkimmäinen Miinus-ohjelmisto kokonaan tai tekijänoikeudellisesti merkittäviltä osin Sulamo-ohjelmiston kopio tai muunnelma, jonka valmistamiseen ei ole pyydetty tai saatu lupaa. Koska tekijänoikeusneuvosto ei edellä kerrotuin tavoin ole voinut antaa lausuntoa Sulamo-ohjelmiston tekijänoikeudellisesta suojasta, ei tekijänoikeusneuvosto anna lausuntoa tämän kysymyksen osalta. Poikkeuksen tähän muodostaa graafinen käyttöliittymä lausuntopyynnössä mainitulta ja yksilöidyltä osin sekä samassa yhteydessä selostetut osat ja komponentit, joiden tekijänoikeudellista suojaa tarkastellaan erikseen seuraavaksi.
46. Tekijänoikeusneuvosto on tarkastellut Sulamo-laihdutusohjelman oheistettuja käyttöliittymäkuvia ja muuta oheistettua materiaalia. Käyttöliittymän oheistetuilla sivuilla esiintyy runsaasti mm. päävalikoita välilehtineen, syöttövalikoita ja -ikkunoita alavalikkoineen, tulosvalikoita alajaotteluineen, syöttötietojen perusteella laskettuja tilastoja sekä näitä visualisoivia palkki-, viiva- ja ympyrädiagrammeja. Käytetyt värit, muodot ja eri elementtien jaottelut eivät käyttöliittymässä poikkea siitä, mitä graafisissa käyttöliittymissä on yleisesti ja tavanomaisesti vakioelementein käytössä. Käyttöliittymä ei visuaaliselta kokonaisilmeeltään myöskään ilmennä riittävässä määrin tekijänsä persoonaa henkisenä luomuksena. Tekijänoikeusneuvoston arvion mukaan minkään lausuntopyynnön liitteenä olevan graafiseen käyttöliittymään kuuluvien osien erityinen sijoittelu tai suunnittelu ei ole

kokonaisuutena arvioiden visuaaliselta ilmaisultaan niin itsenäinen tai omaperäinen, että se ylittäisi teoskynnyksen.

47. Sama koskee myös lausuntopyyntöön oheistettua, ihmistä esittävää hahmoa, palkki- tai yksittäisten ympyrädiagrammien esitystapaa sekä syöttö-, vaihtoehto- tai tulostietoja esittävien taulukoiden konkreettista visuaalista ilmenemismuotoa. Koska Sulamo-ohjelman käyttöliittymä osineen ei saa tekijänoikeussuojaa, Miinus-ohjelmaan sisältyvien taulukoiden, diagrammien ja valikkojen tai muiden yksittäisten osien mahdollisesta tekijänoikeuden loukkauksesta ei anneta lausuntoa.
48. Kuten edellä on mainittu, selvyuden vuoksi on syytä todeta, että tekijänoikeudella suojatussa teoksessakin tekijänoikeussuojan ulkopuolelle jäävät esimerkiksi teoksen aihe, aiheen käsittelyä ohjaava metodi sekä teoksen sisältämät tiedot sellaisenaan. Sen vuoksi lähtö- tai tulostietojen pohjaksi valitut muut tiedot tai menetelmä, jolla tiedot on valittu, käsitelty tai esitetty, samoin kuin kirjautumis-, maksu- ja muiden tietojen kuittausmenetelmät tai muut toiminnallisuudet sellaisenaan eivät saa tekijänoikeudellista suojaa edes teoskynnyksen ylittävässä teoksessa tai sen suojatussa osassa.
49. Markkinointitekstien samankaltaisuuden osalta lausuntopyynnössä oheistetussa liitteessä näkyy kahden ohjelman ominaisuuksien kohdalta identtinen kuvaus. Yksittäiset sanat eivät saa tekijänoikeudellista suojaa.
50. Molemmissa ohjelmissa on toimintona yhteys erilaisiin mm. laihduttamista ja ruokavaliota koskeviin blogeihin. Pelkkä sama toiminto kummassakin ei ole tekijänoikeuden loukkaus. Saatavuus samasta verkkokaupasta ei myöskään ole tekijänoikeuden loukkaus.
51. Koska edellä käsiteltyjen hakijan graafisen käyttöliittymän tai sen yksittäisten elementtien, ohjelman toimintaperiaatteiden, valittujen toimintojen tai käyttöliittymästä ilmenevien tietojen sellaisenaan ei todettu saavan tekijänoikeudellista suojaa, ei hakijalla ole oikeutta vaatia tekijänoikeuteen perustuvaa korvausta tai vaatia Miinus-tietokoneohjelmaa sen perusteella hävitettäväksi.
52. Tekijänoikeusneuvosto ei toimivaltansa puitteissa anna lausuntoa mahdollisen muun lainsäädännön soveltumisesta kyseessä olevaan tapaukseen.

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Ulla-Maija Mylly, Olli Pitkänen, Lottaliina Pokkinen, Anne Salomaa, Aku Toivonen, Antti Kotilainen, Valtteri Niiranen, Ismo Huhtanen, Timo Enroth, Mia Weckman, Tuula Hämäläinen, Riikka Tähtivuori ja Asko Metsola.